

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDARCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

I N F O R M A C I J A

O STUDENTSKOM STANDARDU
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Mostar, april 2009. godine

SADRŽAJ

U V O D	1
1. STUDENTSKI CENTRI I DOMOVI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE.....	2
1.1. Javna ustanova Studentski centar Sarajevo.....	3
1.2. Studentski centar Univerziteta u Tuzli.....	5
1.3. Studentski centar Sveučilišta u Mostaru.....	7
1.4. Studentski centar Univerziteta "Džemal Bijedić" Mostar.....	9
1.5. Studentski centar Univerziteta u Zenici.....	10
1.6. . Prostori za smještaj i ishranu studenata na području Unsko-sanskog kantona.....	11
2. SMJEŠTAJ STUDENATA NA PRIVATNIM UNIVERZITETIMA I FAKULTETIMA I TEOLOŠKIM FAKULTETIMA.....	12
3. SUBVENCIONIRANJE SMJEŠTAJA I ISHRANE STUDENATA U STUDENTSKIM DOMOVIMA	14
4. STUDENTSKI SERVISI I NJIHOVA ULOGA U ZADOVOLJAVANJU POTREBA STUDENTSKOG STANDARDA U FEDERACIJI BiH.....	17
5. PROGRAM RASPODJELE SREDSTAVA TRANSFERA FEDERALNOG MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I NAUKE ZA FINANSIRANJE STUDENTSKOG STANDARDA UTVRĐENIH BUDŽETOM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2008. GODINU.....	20
6. SARADNJA SA INSTITUCIJAMA I UČEŠĆE U INTERNACIONALNIM PROGRAMIMA OBRAZOVNOG KARAKTERA.....	24
7. USPOSTAVA MULTIMEDIJALNIH CENTARA U STUDENTSKIM CENTRIMA U FEDERACIJI BiH.....	25
8. FOND ZA STUDENTSKE ZAJMOVE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.....	26
9. ZAKONODAVNA DJELATNOST.....	28
10. STUDENTSKE ORGANIZACIJE U FEDERACIJI BIH (organiziranost i aktivnosti).....	29
11. STUDENTSKI ČASOPISI I INTERNET PORTALI KAO SEGMENT STUDENTSKE INFORMATIVNE POLITIKE.....	32
Z A K L J U Č C I	37

Programom rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za 2009. godinu predviđeno je da Vlada Federacije Bosne i Hercegovine razmatra Informaciju o studentskom standardu, kao segmentu visokog obrazovanja.

Cilj Informacije je da se sagleda stanje u ovoj oblasti, analiziraju problemi studentskog standarda u užem smislu, te ukaže na probleme i predlože moguća rješenja.

Informacija je pripremljena na osnovu podataka dobijenih od strane studentskih centara u Federaciji Bosne i Hercegovine, te podataka iz evidencija Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, koje se redovno ažuriraju.

U V O D

Studentski standard podrazumjeva šire zadovoljenje potreba mladih ljudi koji žele da nastave obrazovanje nakon srednje škole, a te potrebe nisu isključivo vezane za visokoškolske ustanove. U toj zahtjevnoj i za većinu zvršnoj fazi obrazovanja, potrebno je obezbjediti uslove koji će omogućiti studentima da prema sopstvenim mogućnostima usvajaju nova znanja i pripremaju se za odgovorne zadatke.

Jedan od osnovnih načina ostvarivanja studentskog standarda jeste smještaj i ishrana studenata, odnosno boravak u studentskim domovima u kojima se realiziraju osnovni i drugi oblici studentskog standarda (učionice, biblioteke, zdravstvena zaštita, sportske plohe, odmor, rekreacija, studentski restorani i sl.).

Studentski servisi kao službe za povremeno i privremeno zapošljavanje studenata doprinose razvoju studentskog standarda, ali i stvaranju navika, sticanju iskustva, razvijanju vještina i sticanju novih znanja koja će budućim članovima akademske zajednice biti od velike koristi u godinama koje dolaze nakon studiranja.

Procesi globalizacije, kao i primjena principa Bolonjske deklaracije na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, zahtjevaju veću mobilnost studenata i akademskog osoblja. Promoviranje mobilnosti stvara mogućnosti za lični razvoj pojedinca, razvija međunarodnu saradnju i razumijevanje između pojedinaca i institucija, te utiče na jačanje kvaliteta visokog obrazovanja i istraživanja.

Informatizacija i informisanje studentske i akademske zajednice predstavlja važan korak naprijed u integraciji bosanskohercegovačkog društva u Evropsku uniju. Uz pomoć računara danas studenti i njihovi profesori mogu lako gledati kroz „prozor u svijet“ i pratiti najnovija dostignuća u disciplinama za koje se obrazuju, odnosno kojima podučavaju mlade naraštaje. Ovo doprinosi sveukupnom poboljšanju studentskog standarda.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ostaju opredjeljeni da u okviru svojih ovlaštenja i finansijskih mogućnosti stvore uslove za kvalitetan život i rad studenata u Federaciji Bosne i Hercegovine.

1. STUDENTSKI CENTRI I DOMOVI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Studentski centri i domovi su posljedica nastanka i formiranja visokoškolskih ustanova. U većini zemalja koje imaju zavidno visokoškolsko obrazovanje formiraju se „kampusi“ gdje su na jednom mjestu smješteni fakulteti i studentski domovi što predstavlja jednu funkcionalnu obrazovnu cjelinu.

Za vrijeme ratnog perioda u BiH od 1992-1995 godine studentski domovi su imali različitu namjenu zavisno od potrebe određene lokalne zajednice: u jednim su bile smještene vojne formacije, vršila se obuka regruta a u drugim su bila smještena izbjegla ili raseljena lica. Zbog svega navedenog svi studentski domovi u Federaciji BiH su pretrpili značajna oštećenja i devastacije.

Nakon rata studentski domovi su posredstvom donacija ili na neki drugi način, djelimično osposobljeni i mogu koristiti svojoj namjeni, dok je za neke promjenjena namjena (Studentski dom u Nedžarićima blok B koristi misija UN-a u BiH, Studentski dom na Vracama koristi Tursko-bosanski koledž Sarajevo).

Na području Federacije Bosne i Hercegovine postoji pet javnih studentskih centara i to u Sarajevu, Tuzli, Zenici i Mostaru (Sveučilište i Univerzitet «Džemal Bijedić»). Univerzitet u Bihaću nema Studentski centar, nego postoji samo studentski restoran.

U Federaciji BiH 1996. godine formirana je Zajednica Studentskih centara Federacije BiH u koju su se udružili Studentski centri. Zajednicu studentskih centara čine studentski centri sa domovima, restoranima i pratećim objektima iz Sarajeva, Tuzle, Zenice i Mostara.

Ova Zajednica formirana je da bi se na solidaran način prevazilazili problemi studentskog standarda. U Zajednici se dogovaraju jedinstvene cijene smještaja i ishrane studenata, kao i kriteriji i uslovi po kojim se studenti mogu smjestiti u studentski dom i sl.

U Federaciji Bosne i Hercegovine u akademskoj 2008/2009. godini studira ukupno 68.072 studenta (od čega je 2.395 stranih) a prema raspoloživim kapacitetima u studentskim domovima smješteno je ukupno 3.418 studenata ili 5%. Oni su smješteni na osnovu jedinstvenog konkursa za prijem u domove prema navedenoj strukturi u pet studentskih centara prema tabeli koju dajemo u nastavku:

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/09. godini
1.	Sarajevo	2008
2.	Tuzla	599
3.	Mostar - Sveučilište	490
4.	Zenica	228
5.	Mostar- "Dž.Bijedić"	93
UKUPNO		3.418

Tabela 1. Pregled broja studenata smještenih u studentskim centrima u Federaciji BiH u akademskoj 2008/2009. godini.

1.1 Javna ustanova Studentski centar Sarajevo

JU Studentski centar Sarajevo je javna ustanova Kantona Sarajevo i ima status pridružene članice Univerziteta u Sarajevu. Raspolaze sa više objekata za smještaj i ishranu studenata, koji su raspoređeni na dvije lokacije u gradu Sarajevu: u Nedžarićima i na Bjelavama.

Studentski dom u Nedžarićima, objekat „B“, raspolaze smještajnim kapacitetom od 960 ležajeva. Dom je u mogućnosti pružiti i 18 pomoćnih ležajeva što je i stavljeno u upotrebu ove godine. Ukupna kvadratura objekta je 21.047,00 m² (površina oko zgrada i zemljište ne ulazi u navedenu kvadraturu). Studentski dom ima 192 dvokrevetne i 192 trokrevetne sobe koje raspolazu vlastitim higijensko-sanitarnim čvorom. Kvadratura dvokrevetnih soba je 14,40 m² a trokrevetnih 18 m². Objekat je izgrađen 1979. godine renoviran 1999. godine, te je u relativno dobrom stanju, što se nemože reći za stolariju u sobama kao i za liftove koji su u fazi adaptacije. U domu postoji TV sala i prostor za edukativne sadržaje, čitaonica, biblioteka, multimedijalni centar sa priručnom bibliotekom, prostor za obavljanje vjerskih aktivnosti i restoran sa manjom kuhinjom. Međutim ovom domu nadostaje tehno blok (kuhinja, priručni i hladni magacini, vešeraj itd.). Svi navedeni sadržaji nalaze se u sklopu starijeg objekta „A“ u Nedžarićima koji je izgrađen 70-ih godina, kojeg od 27. 8. 1999. godine koristi Misija Ujedinjenih Naroda u Bosni i Hercegovini na osnovu Memoranduma o razumjevanju potpisanog između Ujedinjenih Naroda i Univerziteta u Sarajevu na neodređeno vrijeme.

Pored doma u Nedžarićima studenti su smješteni i u Studentskom naselju Bjelave. Ovo naselje se sastoji od devet paviljona, kuhinje, restorana, vešeraja i drugih sadržaja koji su neophodni za boravak studenata. Naselje raspolaze sa 143 dvokrevetnih, 199 trokrevetnih i 19 četverokrevetnih soba. Kvadratura dvokrevetnih soba je 13 m², trokrevetnih 18 m² a četverokrevetnih 24 m². Od 9 paviljona koliko ih se nalazi u naselju paviljon 4 i 7 imaju higijensko-sanitarne čvorove u sobama. Paviljoni 1, 3, 8 i 9 imaju zajedničke toaleta i kupatila (po 4 na jednom spratu) koje u prosjeku koristi 40 studenata.

Paviljoni 5 i 7 imaju po 3 kupatila i toaleta po jednom spratu koje također u prosjeku koristi po 40 studenata.

U upotrebi je sedam paviljona te manji dio drugog i devetog paviljona. Objekti su dotrajali i u relativno lošem stanju. Ukupni smještajni kapacitet ovog naselja je 1.030 ležajeva, dok bi se moglo smjestiti oko 1.400 ležajeva, ali zbog dotrajalosti pojedinih objekata te nepotpunih tehničko-higijenskih uslova ne koriste se svi kapaciteti. Postoje i objekti za druge namjene u okviru ustanove i to: kantina, bife, učionice, kuhinja sa trpezarijom, multimedijalni centar sa manjom bibliotekom, prostorija za zabavu i razonodu kao i drugi objekti vezani za održavanje i rad doma: kotlovnice, magacini, radionice, garaže itd.

Ukupan broj soba na nivou Studentskog centra Sarajevu po strukturi iznosi 335 dvokrevetnih, 391 trokrevetnih i 19 četverokrevetnih soba.

Prema podacima kojima raspolažemo u Studnetskom centru Sarajevo smješteno je 2.008 studenata što je dvije trećine ukupno smještenih studenata u studentskim domovima Federacije Bosne i Hercegovine. Studenti smješteni u ovom centru dolaze iz različitih kantona Federacije Bosne i Hercegovine što slijedi u nastavku:

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/09. godini po kantonima	
1.	Sarajevo	ZE-DO	668
		SBK	584
		BPK	186
		HNK	161
		USK	156
		TK	149
		KANTON 10	80
		REPUBLIKA SRPSKA	19
		BRČKO DISTRIKT	3
		POSAVSKI KANTON	2
		KANTON SARAJEVO	0
		UKUPNO	

Tabela 2. Pregled broja studenata smještenih u Studentskom centru u Sarajevu u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima iz kojih dolaze studenti

Pored navedenog JU Studentski centar Sarajevo također pruža i usluge i proširene djelatnosti tako da u njegovom sastavu posluju i organizacione jedinice „Omladinski hotel“ Bjelave i „Omladinski hotel“ Nedžarići kao i kantine i studentski kafe-klubovi po fakultetima Univerziteta u Sarajevu, restoran otvorenog tipa i prodavnice za prodaju prehrambenih i higijenskih artikala u sklopu studentskih domova.

U okviru JU Studentskog centra Sarajevo postoji Poslovna jedinica za povremeno i privremeno zapošljavanje studenata i mladih.

Za sportske aktivnosti studenata postoje sportske plohe u okviru centra. U studentskom naselju Nedžarići postoji igralište za mali fudbal i košarkaško igralište a u naselju Bjelave rukometni i košarkaški teren.

Objekti za zdravstvenu zaštitu za korisnike ne postoje. Zdravstvena zaštita studenata se odvija u okviru Javne ustanove Kantona Sarajevo Zavod za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta u Sarajevu. Naime, ova ustanova osnovana je 14. 10. 1949. godine kao Studentska poliklinika koja se zatim zvala Dom zdravlja studenata, Zdravstvena stanica te je posljednji naziv Zavod za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta u Sarajevu. Odlukom o preuzimanju prava i obaveza osnivača Zavoda za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta u Sarajevu, Skupština Kantona Sarajevo je 30. maja 2003. godine preuzela prava i obaveze osnivača prema Zavodu (Odluka Skupštine Kantona Sarajevo broj: 01-02-9493/03), od kada posluje pod nazivom Javna Ustanova Kantona Sarajevo Zavod za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta u Sarajevu. Studenti u ovom Zavodu mogu imati besplatno liječenje ako su zdravstveno osigurani posredstvom roditelja. Problem se javlja kada studenti, zbog statusa u kojem se njihovi roditelji nalaze (npr. ako su na tzv. «čekanju» u preduzeću koje je u nekom obliku vlasničke tranzicije i sl.), nisu osigurani te se tada pruža urgentna medicinska pomoć koja ide na vlastiti račun ustanove. Treba izdvojiti aktivnost ovog Zavoda koji godišnje organizuje besplatan sistematski pregled studenata prije upisa na visokoškolske ustanove kao i prijem studenata u studentske domove.

U studentskom centru Sarajevo djeluje i udruženje studenata – Asocijacija studenata studentskih domova Kantona Sarajevo.

Život studenata je ispunjen i drugim aktivnostima kao što su organizacija okruglih stolova, promocija knjiga i slične manifestacije. Taj program vodi Asocijacija studentata studentskih domova u Studentskom centru u Sarajevu.

1.2. Studentski centar Univerziteta u Tuzli

Studentski centar Univerziteta u Tuzli osnovan je 1959. godine. U početku je to bio studentski dom i restoran koji je pružao usluge smještaja i ishrane studentima Tehnološkog fakulteta u Tuzli. Danas je Studentski centar Univerziteta u Tuzli organizaciona jedinica u sastavu integriranog Univerziteta i raspolaže sa tri paviljona, kuhinjom, restoranom i pratećim objektima potrebnih za smještaj studenata ukupne površine 8.563 m². Ukupna kvadratura soba u tri paviljona za studentski smještaj iznosi 3.138,91 m². Jednokrevetnih soba je 24 sa prosječnom kvadraturom od 6 m², dvokrevetnih je 100 sa prosječnom kvadraturom od 12 m², trokrevetnih je 112 sa prosječnom kvadraturom od 15 m² i četverokrevetnih je 6 sa kvadraturom od 16 m². Paviljon jedan i dva imaju zajedničke higijensko-sanitarne čvorove. U prvom paviljonu svakih 14 studenata koristi zajedničko kupatilo i toalet a u drugom paviljonu jedno kupatilo i toalet koristi 8 studenata. U trećem paviljonu svaka soba ima kupatilo i toalet. Paviljon 1 i 2 su izgrađeni 1959. godine, djelimično renovirani 2006. godine dok je paviljon 3 izgrađen 1982. godine i do danas nije renoviran.

U tri objekta smješteno je 599 studenata od čega je stranih studenata 29 (koji dolaze iz Palestine). Najviše studenata dolazi iz Tuzlanskog kantona, njih dvije trećine, a zatim Zeničko-dobojskog kantona, Republike Srpske i Distrikta Brčko.

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima
1.	Tuzla	TK 399
		ZE-DO 113
		REPUBLIKA SRPSKA 20
		BRČKO DISTRIKT 19
		SBK 12
		USK 4
		KANTON SARAJEVO 1
		STRANI
		STUDENTI – PALESTINA 29
UKUPNO		599

Tabela 3. Pregled broja studenata smještenih u Studentskom centru Univerziteta u Tuzli u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima iz kojih dolaze studenti

S obzirom da je Univerzitet u Tuzli, u zadnjih nekoliko godina osnovao nekoliko novih fakulteta i odsjeka, interesovanje za smještaj u domu je znatno povećano, zbog čega je evidentna potreba proširenja smještajnih kapaciteta u studentskom centru. Najveći broj studenata dolazi iz Tuzlanskog kantona na koje otpada dvije trećine ukupnog broja studenata u ovom centru. Studentski centar Univerziteta u Tuzli također pruža usluge proširene djelatnosti koje se ogledaju u studentskim kantinama, smještaju studenata za vrijeme „Ljetnog univerziteta Tuzla“ i sl.

U Studentskom centru postoje učionice za studente. Sredinom 2008. godine sredstvima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke uspostavljen je multimedijalni centar koji je opremljen savremenim računarima i ostalom opremom potrebnom studentima ovog doma. Centar ima igrališta za sportske aktivnosti. Studentski servis je 1998. godine izdvojen iz Studentskog centra i od vremena izdvajanja ne postoji nikakav oblik saradnje.

U okviru Studentskog centra su i slijedeće organizacione jedinice:

1. Odjeljenje za administrativno stručne poslove;
2. Smještaj studenata;
3. Ishrana studenata.

Saradnja sa srodnim ustanovama ostvaruje se u okviru aktivnosti Zajednice studentskih centara Federacije BiH, dok međunarodnu saradnju ovaj centar nema. Studentskom centru u Tuzli nedostaje biblioteka koju je neophodno ustanoviti u što skorije vrijeme.

Ustanova nema uslugu pružanja zdravstvene zaštite koja se inače obavlja u Domu zdravlja Univerzitetskog kliničkog centra u Tuzli.

U okviru Studentskog centra djeluju slijedeće organizacije: Unija studenata Univerziteta u Tuzli, Asocijacija studenata studentskih domova, SAHVA/Ured u Tuzli, Udruženje studenata sa posebnim potrebama i volontera Univerziteta u Tuzli i Udruženje studenata Srednje Podrinje.

1.3. Studentski centar Sveučilišta u Mostaru

Studentski centar Sveučilišta u Mostaru je do 1992. godine egzistirao kao Studentski dom Univerziteta «Džemal Bijedić» u Mostaru, nakon čega je Odlukom Upravnog vijeća Sveučilišta u Mostaru o preregistraciji Studentskog centra d.o.o. u ustanovu u sastavu Sveučilišta u Mostaru upisan u sudski registar Općinskog suda u Mostaru 2007. godine. Sastoji se iz dva objekta, starijeg koji je sagrađen 1971. godine (renoviran 2008. godine), sa smještajnim kapacitetom od 290 ležajeva, i novijeg iz 1981. godine sa 200 ležajeva.

Kapacitet oba objekta je 490 kreveta. Ukupan broj soba je 188 koje su dvokrevetne i trokrevetne čija je prosječna veličina 20 m². Svaka soba posjeduje vlastiti higijensko-sanitarni čvor te priključak za internet i kablovsku televiziju. Pored ovoga, u okviru ustanove postoji mogućnost korištenja dodatnih 13 pomoćnih ležajeva. Studentski dom posjeduje ostale prateće sadržaje: učionicu, TV salu, studentsku ambulantu, fitness centar kao i multimedijalni centar (opremljen računarima, kopir aparatom, TV LCD monitorom, skenerom i internet priključkom).

Pored navedenog, a prema informacijama iz medija, ovaj Studentski centar je obnovio dva paviljona Studentskog doma. Uskoro bi trebala početi i izgradnja potpuno novog objekta za smještaj studenata, koji će biti u sastavu ovog centra, a za koji je Vlada Republike Hrvatske odobrila oko 7 miliona eura.

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima
1.	Mostar Sveučilište	ZHK 151
		SBK 120
		HNK 115
		KANTON 10 58
		ZE-DO 21
		POSAVSKI KANTON 3
		USK 1
		STRANI STUDENTI – R.HRVATSKA 34
UKUPNO		503

Tabela 4. Pregled broja studenata smještenih u Studentskom centru Sveučilišta u Mostaru u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima iz kojih dolaze studenti

Dom raspolaže restoranom i kuhinjom, koje koriste studenti smješteni u domu. Studentski centar također pruža usluge ishrane za još 500 redovnih studenata koji nisu smješteni u domu. Kada je riječ o strukturi smještenih studenata treba naglasiti da ih najviše dolazi iz Srednjo-bosanskog, Zapadno-hercegovačkog, Hercegovačko-neretvanskog, Zeničko-dobojskog, Kantona 10 i najmanje iz Posavskog kantona. U domu su smještena i 34 studenata koji su iz Republike Hrvatske.

Što se tiče proširene djelatnosti Studentski centar pruža usluge smještaja i ishrane gostujućim profesorima, gostujućim studentima i raznim sportskim grupama.

U Studentskom centru aktivno radi fitness klub, dvorana za stoni tenis, Internet klub u oba paviljona (od čega je jedan multimedijalni centar opremljen sredstvima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke) kao i dobro opremljena biblioteka sa čitaonicama u oba paviljona. U sklopu centra nalazi se kafe bar i prodavnica.

Studentski servis djeluje od 1995. godine i danas broji oko 250 studenata koji su aktivni članovi. Poslovi povremenog karaktera omogućavaju studentima dodatnu zaradu. Pored saradnje sa studentskim centrima iz Bosne i Hercegovine aktivna saradnja ostvaruje se i sa Studentskim centrom iz Zagreba.

Studentski centar je do 2007. godine imao svojevrsnu kombinaciju ambulante porodične medicine i studentske ambulante, jer je dom ustupao taj prostor Domu zdravlja Hercegovačko-neretvanskog kantona, koja je vremenom izmještena i sad funkcioniše u naselju u blizini doma kao primarno ambulanta porodične medicine a i dalje pruža usluge studentima. Dom zdravlja Hercegovačko-neretvanskog kantona pruža besplatne usluge zdravstvene zaštite svim studentima, bez obzira da li studenti posjeduju zdravstveno osiguranje ili ne.

U okviru ustanove djeluje Komisija za studentski standard koja u sardnji sa menadžmentom doma i drugim institucijama prati ovu oblast i aktivno radi na poboljšanju uvjeta za život studenata.

1.4. Studentski centar Univerziteta "Džemal Bijedić" Mostar

Studentski centar Univerziteta "Džemal Bijedić" Mostar je formiran pri Univerzitetu „Džemal Bijedić“ kako bi zadovoljio minimalne zahtjeve studenata za smještajem. Studentski centar nema pravni subjektivitet, nego je organizaciona jedinica Sekretarijata Univerziteta. Ovaj centar ne raspolaže namjenskim objektom namjenjenim za smještaj studenata, nego se koristi nenamjenski objekat Univerziteta, locirana u bivšoj vojnoj kasarni „Sjeverni logor“.

U sastavu Centra postoje tri objekta u kojima je, u prosjeku smješteno po 30-ak soba, ukupne površine 800,00 m². Dva objekta u kojem su smješteni studenti izgrađeni su još u vremenu Austro-Ugraskog perioda. U njemu se nalazi 2 dvokrevetne, 15 trokrevetnih i 3 četverokrevetne sobe. Novi objekat koji pruža smještaj za studentice izgrađen je 1995. godine. Taj dio ima 7 trokrevetnih soba i 1 četverokrevetnu sobu. Sobe u prosjeku imaju oko 20 m². Svakih 10 soba koristi jedno kupatilo sa tuš kabinom i tri toaleta. U tekućoj akademskoj 2008/2009. godini u Centru je smješteno 93 studenta od kojih je najviše iz Srednjo-bosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona. U Centru su smještene i 4 studenta iz Albanije. Potrebno je napomenuti da su potrebe za smještajem mnogo veće. Ovaj dom je uspostavio multimedijalni centar koji stoji na usluzi i ostalim studentima Univerziteta.

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/09. godini po kantonima	
1.	Mostar (Univerzitet «Džemal Bijedić»)	SBK	44
		HNK	30
		ZE-DO	9
		TUZLANSKI KANTON	2
		KANTON SARAJEVO	1
		KANTON 10	1
		USK	2
		STRANI STUDENTI – ALBANIJA	4
		UKUPNO 93	

Tabela 5. Pregled broja studenata smještenih u Studentskom centru Univerziteta «Džemal Bijedić» u Mostaru u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima iz kojih dolaze studenti

Objekti ovog doma su oskudno opremljeni inventarom kojeg u suštini čini stara donirana oprema i namještaj. Proširena djelatnost, s obzirom na status doma ne postoji kao što ne postoji ni saradnja sa studentskim servisom ili omladinskim zadrugama. U sklopu univerzitetskog kampusa postoje objekti za sportske i rekreativne sadržaje. Saradnja sa drugim srodnim ustanovama uglavnom se odvija unutar BiH i to posredstvom studentske organizacije ASSC FBiH (Asocijacija studenata studentskih centara FBiH).

Studentski centar nema vlastitu biblioteku nego je njegovim korisnicima na raspolaganju biblioteka Univerziteta «Džemal Bijedić» u Mostaru.

Regionalni medicinski centar «Dr.Safet Mujić» u Mostaru pruža usluge zdravstvene zaštite studentima smještenim u studentskom centru.

Budući da ovaj dom ima ograničene smještajne kapacitete, te ne može udovoljiti velikom broju zahtjeva studenata, nužna je izgradnja objekta Studentskog centra sa svim pratećim sadržajima.

1.5. Studentski centar Univerziteta u Zenici

Studentski centar Univerziteta u Zenici posjeduje jedan objekat koji ima na raspolaganju 228 ležajeva. Ukupna površina Studentskog centra je 40.570,31 m². Objekti za smještaj studenata u Zenici su u funkciji od 1977. godine, te je primjetna dotrajalost inventara, opreme kao i pojedinih dijelova zgrade. Dom ima 54 trokrevetne i 33 dvokrevetne sobe. Prosječna kvadratura u sobama je 20 m². Svaka soba ima svoje kupatilo s toaletom.

S obzirom da je Univerzitet u Zenici integriran, Studentski centar predstavlja organizacionu jedinicu u sklopu Univerziteta, koja poslove vrši u dva odjeljenja i to: Odjeljenje za administrativno-stručne poslove i Odjeljenje za ishranu i smještaj studenata.

R.broj	Studentski centar	Broj studenata smještenih u akademskoj 2008/09. godini po kantonima
1.	Zenica	ZE-DO 130
		SBK 87
		HNK 1
		REPUBLIKA SRPSKA 6
		TUZLANSKI KANTON 2
		USK 2
UKUPNO		228

Tabela 6. Pregled broja studenata smještenih u Studentskom centru Univerziteta u Zenici u akademskoj 2008/2009. godini po kantonima iz kojih dolaze studenti

Studentski centar u Zenici ima prateće prostorije kao što su: vešeraj, kuhinja sa restoranom, TV salu, mliječni restoran, čajna kuhinja i kancelarijski prostor uprave centra. Dom ima učionicu i multimedijalni centar. Usluge ovog centra koriste uglavnom studenti sa područja Zeničko-dobojskog i Srednjobosanskog kantona.

Zdravstvena zaštita studenata obavlja se u Zavodu za javno zdravstvo Zeničko-dobojskog kantona.

Studentski centar ne obavlja proširenu djelatnost. Također, objekat nema prostore za sportske i rekreativne sadržaje studenata. Prostor učionice i TV sale koristi se za edukativne sadržaje kao što su predavanja iz raznih oblasti, književne večeri, projekcije i sl. Trenutno Studentski centar ne raspolaže sa bibliotekom. Kada je saradnja sa srodnim ustanovama u zemlji u pitanju, ona se ostvaruje kroz rad unutar Zajednice studentskih centara Federacije Bosne i Hercegovine.

1.6 Prostor i smještaj i ishranu studenata na području Unsko-sanskog kantona

Univerzitet u Bihaću još uvijek nema sistemski riješeno pitanje smještaja i ishrane studenata. Općinsko vijeće Bihać usvojilo je tokom 2008. godine Strateški plan razvoja općine Bihać za period 2008-2013. godina. Tim aktom je pod tačkom 4. Pravci društvenog razvoja, kao jedan od strateških ciljeva, osmišljena izgradnja Kampusa Univerziteta u Bihaću tj. predviđena je izgradnja Studentskog doma.

Ipak, treba pomenuti da Islamski pedagoški fakultet Univerziteta u Bihaću ima studentski dom, koji je počeo sa radom 2002. godine.

Dom ima kapacitet 108 kreveta, raspoređenih u 27 četverokrevetnih soba. Objekat je podijeljen na muški i ženski dio. U domu su pored studenata Islamskog pedagoškog fakulteta smješteni i studenti drugih visokoškolskih ustanova bihačkog Univerziteta. Studentski dom posjeduje i restoran koji raspolaže sa ukupno 120 mjesta. Trenutno nije planirano proširenje doma ali postoje inicijative o preuređenju objekta tako da bi se od određenog broja četverokrevetnih napravile dvokrevetne sobe. Ovaj dom nije dio Zajednice studentskih centara Federacije BiH.

2. SMJEŠTAJ STUDENATA NA PRIVATNIM UNIVERZITETIMA I FAKULTETIMA I TEOLOŠKIM FAKULTETIMA

U Federaciji Bosne i Hercegovine još uvijek nema ni jednog većeg objekta za smještaj studenata sa privatnih ili teoloških univerziteta i fakulteta. S obzirom da su privatne visokoškolske ustanove relativno novijeg datuma na ovom području, objekte ovog tipa ili nemaju ili tek namjeravaju izgraditi u narednim godinama. Teološki fakulteti pitanje smještaja i ishrane studenata rješili su djelimično i selektivno.

Internacionalni Univerzitet u Sarajevu (International University of Sarajevo) je u tom smislu poduzeo konkretne aktivnosti. Od početka svog rada 23. 6. 2004. godine ovaj Univerzitet nudi usluge studentskog smještaja u zakupljenim objektima. U akademskoj 2008/2009. godini na raspolaganju imaju iznajmljenih 5 objekata u Sarajevu sa ukupnim kapacitetom od 200 kreveta. Pored ovoga, za studente je obezbjeđena i ishrana. U objektu Univerziteta smještena je studentska kantina kapaciteta 80 mjesta. U funkciji je i manja kafeterija. Što se tiče sistemskog rješavanja ovih pitanja, Univerzitet je na području sarajevske općine Ilidža pokrenuo izgradnju kampusa koji će imati objekte za smještaj i ishranu studenata. Planirani smještajni kapacitet ovog objekta je 500 kreveta.

Sarajevska škola za nauku i tehnologiju (Sarajevo School of Science and Technology) do sada nije imala prostornih kapaciteta za smještaj svojih studenata. Prema dostupnim informacijama ovaj Univerzitet planira izgradnju velikog kampusa (cca 5.000 m²) na lokalitetu sarajevske općine Ilidža.

Američki univerzitet u Bosni i Hercegovini (AUBiH) nije planirao izgradnju kampusa u slijedećih 5 godina. Međutim, ovaj Univerzitet je u procesu kupovine objekata sa pratećom opremom u Sarajevu čija će vrijednost biti 15.000.000,00 KM i namjenskog objekta u Tuzli do 10.000.000,00 KM.

Internacionalni univerzitet "Philip Noel-Baker" (International University "Philip Noel-Baker") **Sarajevo** još uvijek nema objekat za smještaj i ishranu studenata. Većina studenata ove visokoškolske ustanove dolazi iz Sarajeva te koriste sopstveni a ostali iznajmljuju privatni smještaj. U narednom periodu uslijed povećanja interesa za studiranje na ovom Univerzitetu, planirano je otvaranje studentskog kampa koji bi bio na raspolaganju stranim i studentima koji dolaze izvan Kantona Sarajevo.

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu do sada nije riješio pitanje smještaja studenata. Naime, studenti Fakulteta uglavnom sami rješavaju problem smještaja i ishrane. U okviru Fakulteta organizovana je čajna kuhinja. Potpisivanjem Protokola između Rijaseta Islamske Zajednice u BiH i JU Studentskog centra Univerziteta u Sarajevu od 01. 09. 2000. godine, osigurana su 22 ležaja za stanovanje redovnih studenata u Studentskom naselju Bjelave.

Tokom 2004. godine Fakultet je pokrenuo inicijativu za izgradnju Studentskog doma na lokalitetu Vrbanjuša - općina Stari Grad - Sarajevo čime bi se konačno riješio problem smještaja studenata ovog fakulteta. Kapacitet objekta je projektovan za 187 kreveta, a predviđeno je da ima restoran, klub studenata, administraciju objekta i mesdžid, sa prijedlogom izgradnje po fazama ukupne površine 3.176,83 m². Općina Stari Grad – Sarajevo 2005. godine izdala je 2005. godine urbanističku saglasnost za izgradnju objekta Studentskog doma Fakulteta islamskih nauka, a 2007. godine Fakultet je uputio zahtjev za izdavanje građevinske dozvole. U cilju obezbjeđenja sredstava za izgradnju doma Fakultet je pokrenuo niz aktivnosti kod nadležnih službi u okviru Islamske zajednice, te kod Islamske banke za razvoj u Džedi - Saudijska Arabija koja je iskazala spremnost da finansira njegovu izgradnju.

Franjevačka teologija-Sarajevo je privatni fakultet koji je 1909. godine osnovala i koji finansira Franjevačka provincija Bosna Srebrena. Studiranje na Franjevačkoj teologiji je besplatno i tu pogodnost koriste studenti koji se školuju za zvanje svećenika-franjevca kao i laici (civilni) na ovoj ustanovi. Franjevački studentski dom je javna ustanova na crkvenom i civilnom području koja služi za smještaj i obrazovanje studenata, za međunarodnu razmjenu studenata i njihov odgoj za toleranciju i suživot. Osnivač Doma je Humanitarno - karitativna organizacija Kruh Sv. Ante, čiji je vlasnik i osnivač Franjevačka provincija Bosna Srebrena. Dom raspolaže sa 60 kreveta koji su namijenjeni za studente koji se školuju da postanu članovi Franjevačke provincije Bosne Srebrene ali i za studente slabijeg materijalnog stanja koji studiraju na civilnim fakultetima. Sve sobe su dvokrevetne i opremljene su telefonom, frižiderom i bežičnim internetom, a tople vode ima 24 sata. Zahvaljujući karitativnim aktivnostima oko 20 studenata ima besplatan smještaj i ishranu dok ostali studenti participiraju u manjem iznosu. Također, studenti na raspolaganju imaju i čajnu dvoranu, kuhinju, tv-salu, vešeraj, fitnes-klub, amfiteatar, rekreativna igrališta, privatni park i ostale prostorije potrebne za normalno funkcionisanje studentske zajednice.

Vrhbosanska katolička teologija čiji je osnivač Vrhbosanska nadbiskupija djeluje u prostorima Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa. Budući da Vrhbosanska katolička teologija nema svog vlastitog prostora, planira se pronalaženje adekvatnog rješenja. Glavni cilj postojanja teologije je odgoj i obrazovanje svećeničkih kandidata kao i drugih studenata koji nakon studija žele biti angažovani u službi crkve na različitim radnim mjestima. U Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu moguće je smještaj za 50 osoba isključivo svećeničkih kandidata. U sklopu Fakulteta postoji knjižnica s adekvatnim prostorima i čitaonicama te studentska kantina.

Studentski dom-Stup (Sarajevo) Na kraju, bitno je izdvojiti inicijativu Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva koje je pokrenulo izgradnju studentskog doma u sarajevskom naselju Stup. Čelnici Vrhbosanske nadbiskupije u prisustvu velikog broja predstavnika političkog, kulturnog, vjerskog i javnog života Bosne i Hercegovine su krajem 2006. godine obilježili početak izgradnje budućeg studentskog doma.

Ovim činom pružena je pomoć mladima, posebno onima koji zbog nedostatka materijalnih sredstava ne mogu osigurati kvalitetno studiranje. Namjera je bila dom smjestiti na području koje je komunikacijski povezano prema centru grada i drugim putnim pravcima prema Mostaru, Zenici i Tuzli.

Jedna polovina doma rezervisana je za studentice a druga za studente. U okviru doma bit će i studentska menza, učionice, biblioteka i čitaonica.

Kada se dom završi u njega će se moći smjestiti oko 240 studenata, a predviđeno je i nekoliko soba za postdiplomce. Postojat će jednokrevetne i dvokrevetne sobe. Ukupna površina prostora koja će biti na raspolaganju studentima iznosi 4.500 kvadratnih metara na 7 etaža. Prva faza izgradnje je završena a po predviđanjima cjelokupna izgradnja doma koštat će oko 7 miliona KM. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke su 2007. godine sa 200.000,00 KM pomogli izgradnju ovog doma. Republika Hrvatska u sklopu pomoći koju daje u Bosni i Hercegovini izdvojila je 300.000,00 KM.

3. SUBVENCIONIRANJE SMJEŠTAJA I ISHRANE STUDENATA U STUDENTSKIM DOMOVIMA

Finansiranje smještaja i ishrane studenata u studentskim domovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji djeluju pri javnim univerzitetima, ostvaruje se na 3 načina:

- 1) Subvencioniranjem smještaja i ishrane studenata, od strane Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, za studente sa područja manje razvijenih kantona: Bosansko-podrinjskog, Posavskog, Kantona 10. kao i studenata iz Republike Srpske (koja iznosi 189,00 KM);
- 2) Subvencioniranjem troškova smještaja i ishrane studenata, od strane kantonalnih ministarstava obrazovanja: Unsko-sanskog, Srednjobosanskog, Zeničko-dobojskog, Tuzlanskog, Hercegovačko-neretvanskog, Sarajevskog i Zapadno-hercegovačkog kantona (koja iznosi 189,00 KM);
- 3) Vlastitom participacijom studenata u cijeni smještaja i ishrane u domu (koja u prosjeku iznosi 91,00 KM)

Znači, prosječna cijena jednog smještajnog mjesta i ishrane (dva obroka) u studentskim domovima u Federaciji BiH iznosi 280,00 KM.

Ovdje se može pomenuti boravak manjeg broja stranih studenata u studentskim domovima za koje vlade njihovih zemalja plaćaju smještaj u domovima.

Subvencioniranje smještaja i ishrane u studentskim centrima u Federaciji BiH je prvi put uređeno Protokolom koji je potpisan 30. 12. 1998. godine i kasnijim od 11.10. 2001. godine.

Ovi akti su rezultat dogovora postignutog između Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta i kantonalnih ministarstava obrazovanja u cilju osiguravanja sredstava iz Federalnog i kantonalnih budžeta na ime učešća u subvencioniranju troškova za smještaj i ishranu studenata za akademsku 2001/2002. godinu i dalje, odnosno do donošenja zakona kojim će se urediti oblast studentskog standarda.

Protokol o subvencioniranju smještaja i ishrane studenata u studentskim centrima-domovima u Federaciji BiH zaključen je 2001. godine između Vlade Federacije BiH i vlada: Kantona Sarajevo, Zaničko-dobojskog, Srednjo-bosanskog, Tuzlanskog, Hercegovačko-neretvanskog i Unsko-sanskog kantona koji su se obavezali da će putem ministarstva nadležnih za oblast obrazovanja subvencionirati troškove smještaja i ishrane (jedan obrok-ručak) studenata u visini cca 60% kalkulativne cijene utvrđene i usaglašene na nivou Zajednice Studentskih centara Federacije BiH, umanjene za visinu sredstava koja Studentskim centrima obezbjeđuju osnivači.

Tom prilikom Vlada Federacije BiH se obavezala da će osigurati sredstva za subvencioniranje smještaja i ishrane studenata sa područja manje razvijenih kantona: Bosansko-podrinjskog, Zapadno-hercegovačkog, Kantona 10. kao i studenata iz Republike Srpske te za strane studente iz Republike Hrvatske i SR Jugoslavije. Sredstva po ovom Protokolu su realizirana putem Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta.

Kasnijom Odlukom Vlade Federacije BiH o subvencioniranju smještaja i ishrane studenata u studentskim centrima-domovima u Federaciji Bosne i Hercegovine V. broj 398/05 od 21.07.2005. godine definira se subvencioniranje studenata Bosansko-podrinjskog, Posavskog i Kantona 10. kao i studenata iz Republike Srpske.

Tačkom 3. gore navedene Odluke subvencioniranje troškova smještaja i ishrane stranih studenata iz Republike Hrvatske i Državne zajednice Srbije i Crne Gore iz stava 1. tačke 2. Protokola, prestaje da važi.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je, još u toku 2007.godine razmotrilo i analiziralo stanje studentskog standarda te je u saradnji i dogovoru sa studentskim organizacijama i studentskim centrima u Federaciji BiH, prihvatilo da snosi troškove povećanja cijene smještaja i ishrane kako oni ne bi pali na teret studenata. Tako je na prijedlog Ministarstva, Vlada FBiH Odlukom broj 219/07 od 9. maja 2007. godine prihvatila da umjesto dotadašnjih 110,00 KM, od početka nove akademske 2007/2008. godine te je (od 15. septembra 2007. godine) subvencioniranje smještaja i ishrane iznosi 170,00 KM mjesečno po studentu.

Kasnijom izmjenom Odluke Vlade FBiH (V broj 765/08) od 3. septembra 2008. godine precizirano je da će Ministarstvo, studentima koji dolaze iz ekonomski slabije razvijenih kantona, subvencionirati ishranu i smještaj u visini od 189,00 KM, računajući od 01. 4. 2008. godine. Povećanje subvencije se odnosi na uvođenje drugog obroka (večere) u studentske centre i domove u Federaciji BiH.

U nastavku slijedi tabela sa brojem i strukturom studenata čiji smještaj i ishranu subvencionira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke po studentskim centrima u Federaciji BiH:

Studentski centar u Sarajevu

Kanton	Broj studenata
BPK	186
Kanton 10	80
Republika Srpska	19
Posavski kanton	2
UKUPNO: 287	

Studentski centar u Tuzli

Kanton	Broj studenata
Republika Srpska	20
UKUPNO: 20	

Studentski centar Sveučilišta u Mostaru

Kanton	Broj studenata
Kanton 10	58
Posavski Kanton	3
UKUPNO: 61	

Studentski centar Univerziteta "Džemal Bijedić"

Kanton	Broj studenata
Kanton 10	1
UKUPNO: 1	

Studentski centar Univerziteta u Zenici

Kanton	Broj studenata
Republika Srpska	6
UKUPNO: 6	

SVE UKUPNO: 375

Ukupno u pet studentskih centara smješteno je 375 studenata za koje Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke subvencionira troškove subvencioniranja ishrane i smještaja.

4. STUDENTSKI SERVISI I NJIHOVA ULOGA U ZADOVOLJAVANJU POTREBA STUDENTSKOG STANDARDA U FEDERACIJI BIH

Studentski servisi se osnivaju radi ostvarivanja ekonomskih, obrazovnih, sportskih i kulturnih interesa i društveno ekonomskog položaja i statusa studenata.

Uloga studentskog servisa je da pomogne studentima u pronalaženju privremenih i povremenih poslova, čije obavljanje ne zahtjeva zasnivanje radnog odnosa kako bi svoje slobodno vrijeme iskoristili i u praktične svrhe, tj. ostvarili zaradu i proširili iskustva u obavljanju različitih poslova. Paleta tih poslova je veoma široka i praktično se odnosi na sve uslužne djelatnosti koje se mogu obavljati po sistemu privremenih i povremenih poslova kao što su: skladišno-transportni poslovi, rad u restoranima, poslovi u bolnicama, administrativni poslovi, rad na sajmovima, usluge u turizmu, akviziterski i razni slični poslovi.

Studentski servis svojim članovima omogućava da vlastitim radom ostvare dopunska sredstva za zadovoljavanje socijalnih, kulturnih, intelektualnih, obrazovnih, sportskih i drugih ličnih i zajedničkih potreba, uz istovremeno osiguranje pravne i socijalne sigurnosti za vrijeme radnog angažovanja.

Studentski servis se brine i za obezbjeđenje adekvatne edukacije i stručnog usavršavanja svojih članova, kako bi se oni, kroz stjecanje praktičnih znanja osposobili za obavljanje specifičnih poslova.

Za vrijeme privremenog i povremenog rada student stječe nova radna iskustva i vještine, koje mogu dobro poslužiti kao preporuke za neki budući posao, istovremeno se omogućava stjecanje iskustava u različitim radnim sredinama, sa različitim ljudima i ostvarivanje novih poslovnih kontakata. Pokazalo se da je rad preko studentskog servisa je nerijetko i uvod u stalno zaposlenje. Iskustva studenata govore da studenti koji uz svoje redovno studiranje rade i na nekim od privremenih poslova, u pravilu kasnije mnogo više cijene rad i novac.

S druge strane poslodavci na jednostavan način dolaze do kvalitetne radne snage, u situacijama povećanja opsega poslovanja, zamjene radnika na bolovanju i slično. S obzirom na važeće zakone i propise u Bosni i Hercegovini studentski rad još uvijek predstavlja jedan od najjednostavnijih i najjeftinijih vidova privremenog i povremenog zapošljavanja za poslodavce, jer poslodavci računaju studentskog servisa za obavljene rad studenata knjiže kao troškove poslovanja.

U kontekstu promatranja uloge i značaja studentskih servisa u cjelokupnoj reformi obrazovnog sistema Bosne i Hercegovine kao i doprinosa studentskom standardu kojeg su ostvarivale ove organizacije u predašnjem sistemu obrazovanja, prema dostupnim pokazateljima, primjetno je da je danas znatno oslabljena uloga koju bi oni trebali imati. Poznato je da studentski život prati ekonomsku sliku Bosne i Hercegovine.

Mnogi studenti imaju ozbiljnih problema s finansiranjem osnovnih troškova studija. Finansijski problemi studenata i njihovih bližnjih nisu samo njihovi problemi jer čitavo društvo osjeća njihove posljedice. Stoga studentski servisi imaju za cilj da svojim članovima omoguće da na organizovan način, za potrebe poslodavca i drugih korisnika, vrše određene usluge te djelimično utiču na poboljšanje kvalitete života tokom studija.

Usporedbe radi, najveći studentski servis u Bosni i Hercegovini, «Studentski servis» d.o.o. Sarajevo koji već 50 godina posluje pod različitim nazivima, do 1992. godine u prosjeku je godišnje zapošljavao između 3.000 do 4.000 studenata. U vremenu od 1996. godine na ovamo, prosjek studenata koji povremeno rade pao je na 1.000 studenata godišnje.

Privredna slika Bosne i Hercegovine nije ni približna onoj do 1992. godine, što je i jedan od ključnih faktora studentskih servisa da dostignu svoj prijeratni nivo organizacije i poslovanja.

Dodatni razlog za ovakvo stanje leži u činjenici da je nekadašnja pravna legislativa sistem organizacije studentskih servisa potpuno drugačije tretirala.

Prvi Zakon koji je regulisao ovu oblast bio je Zakon o organizacijama udruženog rada studentskog standarda donešen 1977. godine («Službeni list SR BiH», br. 31/77., 33/81., 25/88., i 33/89.). Ovaj Zakon primjenjivao se do 1988. godine kada je usvojen Zakon o omladinskim zadrugama koji je jednim dijelom tretirao i regulisao rad studentskih servisa («Službeni list SR BiH», broj 20/88.). Ovaj Zakon je stavljen van snage početkom 1991. godine («Službeni list SR BiH», broj 33/90). Naime, od tada, na nivou Bosne i Hercegovine nije donesen poseban propis kojim bi se regulisao poslovanje studentskih servisa. Oblast zadrugarstva je generalno uređena Opštim zakonom o zadrugama («Službeni glasnik BiH», broj 18/03) kao krovnim zakonom na nivou čitave države. Što se tiče prakse djelovanja studentskih servisa u Federaciji BiH oni se registriraju kao privredna društva sa ograničenom odgovornošću, dakle kao profitno orjentisana društva, tako da se za njihovo osnivanje, registraciju i poslovanje primjenjuje Zakon o privrednim društvima («Službene novine FBiH», broj 23/99). Prema tome, studentski servis stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar. Osim toga, na neke segmente poslovanja studentskih servisa (privremeni i povremeni poslovi i sl.) primjenjuju se i odredbe Zakona o radu FBiH («Službene novine FBiH», br. 43/99, 32/2000 i 29/03). U nedostatku posebnog propisa, u praksi se primjenjuju neke odredbe ranijeg Zakona o omladinskim zadrugama, mada ovaj zakon ni formalno nije na snazi, a ni terminološki ni sadržajno ne odgovara sadašnjem vremenu.

Pored izloženog, a na osnovu dublje analize, može se reći da i kantonalni zakoni o porezima kao i federalni propisi o porezu na promet proizvoda i usluga imaju nepovoljnu refleksiju na studentski standard, jer su studentski servisi prema legislativi do 1992. godine manjom stopom poreza vraćali sredstva u poboljšanje segmenta studentskog standarda, što je sada onemogućeno.

U pogledu aktivnog tretiranja studentskog standarda, a na osnovu realnih pretpostavki da se omogućavanjem studentske zarade može utjecati i na porast broja ukupnih studenata, potrebno je povećati socijalnu osjetljivost i drugačijim tretmanom pristupiti reafirmaciji studentskih servisa u Federaciji BiH. Jedan od mogućih pristupa jeste sagledavanje adekvatnog pravnog pozicioniranja studentskih servisa, u okviru kojeg bi se razmotrila mogućnost njihove razlike od omladinskih i drugih zadruga u pogledu poreskih olakšica, odnosno izdvajanje dijela poreskih sredstava ovih društava, čime bi se, između ostalog, na indirektan način obezbjedila sredstva za poboljšanje slike studentskog standarda u Federaciji Bosne i Hercegovine.

**5. PROGRAM RASPODJELE SREDSTAVA TRANSFERA FEDERALNOG
MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I NAUKE ZA FINANSIRANJE
STUDENTSKOG STANDARDA UTVRĐENIH BUDŽETOM
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2008. GODINU**

U slijedećoj tabeli dat je prikaz raspodjele sredstava transfera za finansiranje studentskog standarda koji je realizovan na osnovu Programa utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2008. godinu.

5.1. Program raspodjele sredstava Transfera za finansiranje studentskog standarda u iznosu od 1.668.400,00 KM.

R.br.	Naziv programa	Organizacija/primalac	Iznos
1.	Subvencioniranje smještaja i ishrane studenata	Studentski centri/domovi u Federaciji BiH	1.588.400,00 KM
2.	Prošireni studentski standard	Visokoškolske institucije, studentska udruženja, studenti pojedinci, studentski centri i domovi u Federaciji BiH i Fond za studentske zajmove BiH	

R.br	Naziv programa	Organizacija/primalac	Iznos
3.	Sredstva rezervi-interventne potrebe u oblasti studentskog standarda	Visokoškolske institucije, studentska udruženja, studenti pojedinci, studentski centri i domovi u Federaciji BiH	80.000,00 KM

5.1.1. Subvencioniranje smještaja i ishrane studenata

Odlukom Vlade FBiH o usvajanju programa utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2008. godinu usvojen je program utroška sredstava s kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera. Tačkom 1. Programa je predviđeno finansiranje studentskog standarda u ukupnom iznosu od 1.668.400,00 KM. Subvencioniranje smještaja i ishrane studenata kako je predhodno navedeno iznosi 189,00 KM mjesečno po studentu. Povećanje subvencije se odnosi na uvođenje drugog obroka (večere) u studentske centre i domove u Federaciji BiH. Treba se naglasiti da je ovo prvi put da studenti dobiju sredstva za finansiranje večere od kako se troškovi subvencioniranja vrše putem Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Za subvencioniranje smještaja i ishrane studenata u studentskim centrima u 2008. godini izdvojeno je 666.612,50 KM.

5.1.2. Prošireni studentski standard

Podrška proširenom studentskom standardu realizirana je kroz: opremanje visokoškolskih ustanova informaciono-komunikacijskom tehnologijom u cilju implemetacije Bolonjskog procesa, dostupnost univerzitetske, naučne i stručne literature studentima i obogaćivanje bibliotečkog fonda visokoškolskih ustanova, podsticanje razmjene studenata, jednokratnu podršku talentovanim studentima završnih godina studija koji studiraju na visokoškolskim ustanovama u FBiH, dodjela godišnjih stipendija u jednokratnom iznosu studentima romske populacije i studentima sa invaliditetom, nagradni konkurs za studente s akademija likovnih umjetnosti, podršku socijalno ugroženim studentima itd.

Za podršku proširenog studentskog standarda u 2008. godini izdvojeno je 1.001.787,50 KM.

Prošireni studentski standard

Aktivnost proširenom studentskom standardu se jednim dijelom realizirala u sklopu dodjele finansijske podrške prema Javnom pozivu kojeg je raspisalo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u decembru 2007. godine i koji je trajao do 15. februara 2008. godine. Posebno formirana komisija Ministarstva razmotrila je prispjele aplikacije i predložila federalnoj ministrici obrazovanja i nauke dodjelu podrške za 42 podnosioca zahtjeva koji su zadovoljili kriterije u okviru različitih programa (Podrška akademskoj i studentskoj razmjeni i međunarodnoj saradnji u oblasti visokog obrazovanja - 5; Podrška organizaciji i učešću na domaćim i međunarodnim studentskim manifestacijama, Podrška radu studentskih organizacija – 28; Podrška talentiranim studentima državljanima BiH sa prebivalištem na području Federacije BiH koji studiraju na dodiplomskim studijama na priznatim fakultetima van Federacije BiH – 8, za što je obezbjeđeno **138.746,00 KM** .

Drugim dijelom realizacija se odvijala prema zahtjevima korisnika a odnosili su se na finansijsku podršku prilikom studentske razmjene, organizacije studentskih i akademskih manifestacija, podrška aktivnostima studentskih udruženja kao i finansijska podrška u opremanju i rekonstrukciji dotrajale opreme kao i sanacije prostorija u studentskim domovima u Federaciji BiH u visini od **339.878,73 KM**.

Također, finansijski je pružena pomoć u rekonstrukciji i opremanju javnih visokoškolskih ustanova u Federaciji BiH i podrška u implementaciji Bolonjskog procesa u sklopu koje je podržano 38 visokoškolskih ustanova u visini od **194.160,00 KM**.

Finansijska podrška u okviru ostalih programa, koji nisu obuhvaćeni Javnim pozivom, dodjeljivana je kontinuirano tokom cijele godine putem posebno formirane komisije.

Realiziran je Javni poziv za dodjelu godišnjih stipendija u jednokratnom iznosu za talentirane studente završnih godina dodiplomskog studija koji studiraju na visokoškolskim ustanovama u Federaciji BiH (podržano je 80 studenata u visini od po 2.000,00 KM, što ukupno iznosi **160.000,00 KM**), te javni pozivi za dodjelu podrške redovnim studentima sa invaliditetom i studentima pripadnicima Romske populacije, za što je utrošeno **32.000,00 KM**. Veći broj jednokratnih novčanih potpora dodijeljen je socijalno ugroženim studentima (36.500,00 KM) kao i podrška za nabavku opreme, adaptaciju, i rekonstrukciju studentskih domova, u ukupnom iznosu od **79.000,00 KM**.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je realiziralo Nagradni konkurs za likovne radove studenata završnih godina i apsolutenata studija likovnih umjetnosti koji studiraju na visokoškolskim ustanovama u Federaciji BiH, te organiziralo prigodnu Izložbu prispjelih radova. U skladu s kriterijima, dodijeljeno je 9 redovnih nagrada (po 3 u oblasti slikarstva, grafike i kiparstva), kao i tri specijalne-otkupne nagrade, za što je utrošeno **13.093,23 KM.**

Također, CEEPUS program (Srednjoevropski program za razmjenu studenata i profesora) razmjene studenata i profesora Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je podržalo u okviru Budžeta za 2008. godinu, odnosno osiguralo i isplatilo sredstva za ovu namjenu u visini od **5.867,40 KM.**

REKAPITULACIJA TROŠKOVA

R.b.	Naziv programa	Planirano (KM)	Ostvareno (KM)	Index	Neutrošeno (KM)	Index
	1	2	3	4	5	6
1	Subvencioniranje smještaja i ishrane studenata	675.400,00	666.612,50%	98,6%	8.787,50	1,4%
2	Prošireni studentski standard	993.000,00	962.745,36	96,9%	30.254,64	3,1%
3	Ukupno	1.668.400,00	1.629.357,86	97,6%	39.042,14	2,4%

6. SARADNJA SA INSTITUCIJAMA I UČEŠĆE U INTERNACIONALNIM PROGRAMIMA OBRAZOVNOG KARAKTERA

Vlada FBiH je na sjednici održanoj 27. 9. 2007. godine prihvatila Informaciju Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke o CEEPUS II programu (Srednjoevropski program za razmjenu studenata i profesora) kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 16. 3. 2009. godine. Radi se o srednjoevropskom programu za razmjenu studenata i profesora sa studijskim boravkom na univerzitetima država članica ovog programa. Program razmjene CEEPUS trenutno obuhvata 14 država članica, a primjenjuje se od 1. januara 2005. godine. Članice su: Albanija, Austrija, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Češka, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Poljska, Rumunija, Slovačka, Slovenija i Srbija.

Program omogućava mobilnost studenata i profesora, organizaciju kurseva jezika, studijska putovanja, te uspostavu univerzitetske mreže zemalja srednjoevropskog i južnoevropskog regiona koja se zasniva na saradnji između najmanje tri univerziteta, pod uslovom da su bar dva iz različitih zemalja članica CEEPUS-a.

Za troškove ovog programa, u akademskoj 2007/2008. godinu Vlada FBiH je izdvojila 86.320,00 KM a Republika Srpska i Distrikt Brčko 46.480,00 KM.

Organizovano je i održano nekoliko sastanaka, konferencija i susreta koji su imali za cilj da se svi akteri u sistemu upoznaju sa svim pojedinostima i primjenom programa kako bi se što bolje pripremila cjelokupna realizacija programa. Stoga je na Rektoratu Univerziteta u Istočnom Sarajevu 7. 5. 2008. godine održana prva CEEPUS II konferencija u prisustvu gđe Elizabet Sorantin, generalnog sekretara Sekretarijata CEEPUS II programa sa sjedištem u Beču (Austrija) te je organizirana od 26. do 29. avgusta 2008. godine prva studijska posjeta kordinatora programa iz Bosne i Hercegovine (Ministarstvo civilnih poslova, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske) u Rumuniju radi upoznavanja sa radom CEEPUS ureda i preuzimanja pozitivnih iskustava koja Rumunija ima s obzirom da je jedna od prvih zemalja pristupila ovom programu. Posjeta je za rezultat imala unapređenje realizacije programa.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je Budžetom za 2008. godinu osiguralo sredstva predviđena za ove namjene, a u 2009. godini realizirat će razmjene studenata i profesora u ljetnom semestru.

7. USPOSTAVA MULTIMEDIJALNIH CENTARA U STUDENTSKIM CENTRIMA U FEDERACIJI BiH

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je krajem 2007. pokrenulo i tokom 2008. godine pokrenulo i nastavilo uspostavu multimedijalnih centara u studentskim domovima u Federaciji BiH.

Multimedijalni centri su prostori opremljeni modernim računarima i komunikacijskom opremom sa besplatnim internet priključkom 24 sata dnevno, te skenerom i kopir aparatima koji omogućavaju studentima kvalitetnije i brže ispunjavanje studentskih obaveza. Intencija Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke je da ove prostore u narednom periodu obogati referentnim časopisima i drugom stručnom literaturom potrebnom studentima.

Multimedijalni centri predstavljaju početak sistemskog pristupa informatizaciji studentskih centara u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno značajan korak u poboljšanju studentskog standarda i uvjeta za ispunjeniji boravak u studentskim domovima.

U toku 2007. godine multimedijalni centri otvoreni su u Studentskom centru Sveučilišta u Mostaru, Studentskom centru Univerziteta u Zenici i Studentskom centru Univerziteta u Sarajevu. U Studentskom centru Univerziteta u Tuzli, Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru i u prostorijama Univerziteta u Bihaću centri su uspostavljeni sredinom 2008. godine. Za uspostavu multimedijalnih centara, u gore navedenim domovima, ukupno je izdvojeno 207.500,00 KM.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u toku 2008. godine finansijski podržalo funkcionisanje multimedijalnih centara. Ovo se ogledalo u finansiranju internet priključka i pratećeg tehničkog materijala kao i dodjelu podrške studentima koji su izrazili želju da, u slobodno vrijeme, svojim ličnim angažmanom doprinesu razvoju ovih centara. Za ove potrebe izdvojeno je 30.000,00 KM.

Prema informacijama koje povremeno dostavljaju studentski centri, a odnose se na funkcionisanje i stanje u ovim centrima, studenti su veoma zadovoljni njihovim postojanjem i radom. Studenti provode dosta slobodnog vremena pripremajući svoje zadaće, materijale i obaveze koristeći računarsku opremu smještenu u centrima. Svi multimedijalni centri imaju angažovane studente koji, uz dogovor, rade po nekoliko sati na održavanju računara i mrežne konekcije. Prema procjenama studentskih centara, svi studenti-stanari učestvuju u korištenju računarske opreme u ovim centrima dok neki studentski centri zbog velikog interesovanja dopuštaju korištenje i studentima koji nisu smješteni u domu te se na taj način solidarišu sa njihovim potrebama. Podatak koji govori u prilog opravdanosti postojanja ovih centara jeste i informacija Studentskog centra u Sarajevu koji samo za prva tri mjeseca postojanja multimedijalnog centra je evidentirao 22.360 konkecija na internet.

Do kraja tekuće godine Ministarstvo će nastojati multimedijalne centre obogatiti sa što više stručne i naučne literature.

8. FOND ZA STUDENTSKE ZAJMOVE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U cilju podsticanja obezbjeđivanja sredstava, podrške i omogućavanja studiranja studentima na univerzitetima u Federaciji Bosne i Hercegovine Odlukom Vlade Federacije BiH V. broj: 726/2006 od 16.11.2006. godine osnovan je Fond za studentske zajmove Federacije Bosne i Hercegovine. Inicijalna sredstva za osnivanje i početak rada Fonda u visini od 1.000.000,00 KM obezbjedio je Federalni zavod za zapošljavanje. Također sredstva od 500.000,00 KM obezbjeđena su Budžetom Federacije BiH za 2007. godinu, kroz transfer Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je imalo obavezu da u toku 2007. godine pripremi pravna i opća akta potrebna za uspostavljanje Fonda za studentske zajmove Federacije Bosne i Hercegovine. Taj posao je završen u predviđenom roku te je Vlada Federacije BiH na 36. sjednici održanoj 07.12.2007. godine donijela Rješenje o imenovanju Upravnog odbora Fonda za studentske zajmove Federacije Bosne i Hercegovine V. broj: 843/07 od 07.12.2007. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 89/07). Upravni odbor je započeo svoje aktivnosti. Usvojen je Statut Fonda i druga pravna akta. Također, pripremljeni su normativni akati koji reguliraju aktivnosti ovog tijela kao i pravila i procedure i kriteriji za izbor korisnika sredstava Fonda.

Sredstava potrebna za aktivnosti i rad Fonda osigurana su iz Budžeta FBiH za 2007. godinu kao transfer Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke u iznosu od 500.000,00 KM, a iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 1.000.000,00 KM. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je i budžetom za 2008. godinu obezbjedilo 500.000,00 KM ovom Fondu.

Sredstva za potrebe Fonda mogu se osigurati i iz drugih izvora, a Fond stječe prihode od sredstava dobivenih iz multilateralnih ili bilateralnih programa potpore, zatim od donacija i sponzorstava domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica te iz drugih izvora u skladu sa Zakonom i Statutom Fonda, kako je to i propisano Odlukom Vlade FBiH. Navedena sredstva koriste se za podršku i omogućavanje studiranja studentima na priznatim visokoškolskim ustanovama, odnosno univerzitetima / sveučilištima u FBiH u vidu studentskih zajmova.

Studentski zajmovi su beskamatna namjenska sredstva za pokrivanje osnovnih troškova studiranja redovnih i paralelnih studenata na priznatim visokoškolskim ustanovama, odnosno univerzitetima/sveučilištima u FBiH, s obavezom vraćanja po prestanku ili završetku studija u roku i na način koji su određeni Ugovorom o dodjeli studentskog zajma između Fonda za studentske zajmove Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno poslovne banke Fonda, i studenta-korisnika studentskog zajma. Broj i iznos studentskih zajmova koji se dodjeljuje u pojedinačnoj akademskoj godini utvrđuje Upravni odbor Fonda. Zajam se dodjeljuje u konvertibilnim markama uz valutnu klauzulu da se veže za srednji kurs eura. U akademskoj 2008/2009. godini planirana je dodjela 500 studentskih zajmova u pojedinačnom iznosu od po 250,00 KM mjesečno u trajanju od 10 mjeseci tokom jedne akademske godine.

Poštujući zakonom predviđene tenderske procedure, Upravni odbor Fonda je izabrao poslovnu banku Fonda. Samim tim stvorile su se pretpostavke za realizaciju studentskih zajmova, čija je dinamika, uz odgovarajući akademski kalendar, bila uvjetovana upravo i procedurom izbora poslovne banke Fonda.

S tim u vezi, Upravni odbor je u dnevnim novinama 15. oktobra 2008. godine, objavio prvi Javni poziv za dodjelu studentskih zajmova. Na prvi Javni poziv za dodjelu studentskih zajmova u akademskoj 2008/2009. godini prijavilo se 175 kandidata, od čega su 164 kandidata ispunjavala propisane kriterije za dobijanje zajma. Na drugi Javni poziv za preostalih 336 mjesta raspisan 19. 12. 2008. godine javilo se 285 kandidata od čega su 273 ispunjavala propisane kriterije za dobijanje zajma.

Nakon realizacije prvog i drugog Javnog poziva u tekućoj akademskoj 2008/2009. godini ukupno 437 studenata je ostvarilo pravo na dobijanje studentskog zajma od sredstava Fonda.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je Budžetom za 2009. godinu predvidjelo finansijsku podršku Fondu za studentske zajmove FBiH u visini od 500.000,00 KM a očekuje se da će i Federalni zavod za zapošljavanje, kroz rebalans Budžeta predvidjeti sredstva za ove namjene.

9. ZAKONODAVNA DJELATNOST

Prednacrti Zakona o studentskom organiziranju i Zakona o studentskom standardu

Studentsko organiziranje podrazumjeva reguliranje pitanja u okviru kojih se uspostavlja, djeluje i finansira studentska organizacija. Federacija Bosne i Hercegovine nema zakonski okvir koji regulira ovu oblast. Pitanje studentskih udruženja do sada nije adekvatno tretirano niti kvalitetno rješavano. Odsustvo jasno definiranog statusa studentskih predstavničkih tijela dovodi do toga da je teško uspostaviti i voditi jedinstvenu i transparentnu politiku razvoja i finansiranja studentskih organizacija. Samo studentsko predstavljanje rješava se vrlo kompliciranim i djelimičnim propisima na različitim nivoima što omogućava formiranje studentskih udruženja koja ne posjeduju legitimitet zastupanja i predstavljanja studenata. Ovakve organizacije pokušavaju koristiti status udruženja u smislu pribavljanja sredstava za programe i projekte koje osigurava društvena zajednica.

Studentske organizacije u kontaktu sa Ministarstvom su istakle da ovakva situacija predstavlja problem studentima kao i institucijama koje trebaju prepoznati legalno i legitimno predstavničko tijelo na visokoškolskim ustanovama kao i na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u u prvoj polovini 2008. godine formiralo Komisiju za pripremu i izradu pravnih propisa u oblasti studentskog organiziranja i studentskog standarda („Sl. novine Federacije BiH“ br. 19/08) u čijem sastavu su bila i dva predstavnika studenata. Organizirano je nekoliko rasprava o prednacrtima spomenutih zakona sa studentskim organizacijama u FBiH. Aktivnosti na izradi, kao i sami tekstovi Prednacrti dobili su podršku svih univerzitetskih organizacija osim Studentskog zbora Sveučilišta u Mostaru.

Prednacrt Zakona o studentskom organiziranju u FBiH imao je intenciju regulirati pravila studentskog organiziranja uspostavom studentskog predstavničkog tijela u skladu sa Okvirnim Zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 59/07) kao i uvođenje potrebnih novih rješenja u sistem studentskog predstavljanja i funkcioniranja.

Pored navedenog, stanje u oblasti studentskog standarda trebao je regulirati i Prednacrt Zakona o studentskom standardu Federacije BiH. Studentski standard je organizovana djelatnost kojom se stvaraju materijalni i drugi uslovi za stjecanje obrazovanja, radi obezbjeđenja svih potrebnih elemenata za vrijeme studiranje poput smještaja i ishrane studenata u ustanovama studentskom standarda, studentske stipendije, studentskih kredita/zajmova, kulturno-zabavnih aktivnosti u ustanovama, sportsko-rekreativnih aktivnosti, reguliranje pitanja zdravstvene zaštite, povlastice za prijevoz u gradskom i međugradskom saobraćaju i sl.

Stručna Komisija je pripremila Prednacrt Zakona o studentskom organiziranju i Prednacrt Zakona o studentskom standardu, ali su isti, u skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH od 26. 11. 2008. godine, s obzirom na nadležnosti Federacije BiH u ovoj oblasti, povučeni iz procedure donošenja na nivou Federacije BiH.

10. STUDENTSKE ORGANIZACIJE U FEDERACIJI BIH (organiziranost i aktivnosti)

Studentske organizacije su udruženja koja djeluju na univerzitetskom ili fakultetskom nivou, te se primarno bave zaštitom i unapređenjem prava studenata. Studentska udruženja i organizacije, prema važećim zakonskim propisima u Federaciji BiH, mogu se osnovati kao udruženja ili profesionalne nevladine organizacije kod kantonalnih, entitetskog i državnog ministarstva pravde te se kao takve upisuju u registar udruženja tj. organizacija.

Članovi studentskih organizacija zastupaju interese svih studenata pred obrazovnim i univerzitetskim tijelima u cilju poboljšanja uslova studiranja i položaja studenata. Ti interesi se ostvaruju kroz studentske unije ili studentski parlament kao tijela, koja trebaju biti institucionalno prepoznata a u skladu sa Okvirnim Zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», broj 59/07).

Djelovanje studentskih organizacija nije samo usmjereno na pitanja nastavno-ispitnog procesa i studentskog standarda. Predstavници studentskih organizacija često sprovode akcije vezane za unapređenje društvenog i profesionalnog života studenata u vidu organizovanja tribina, seminara, predavanja, koncerata, sportskih takmičenja, studentskih zabavnih programa, turističkih putovanja i ekskurzija, humanitarnih akcija i sl.

Članstvo u ovim organizacijama je veoma korisno za sve studentice i studente koji žele da se društveno angažuju, te kao perspektivni dio zajednice, utječu na društveni progres.

Već tokom studija, članovi organizacije dobijaju priliku da se upoznaju sa načinom rada u grupi, da realizuju različite aktivnosti na poluprofesionalnom a nekad i na profesionalnom nivou, da razvijaju svoje vještine i sposobnosti i obogate studentski život.

Na svim javnim univerzitetima u Federaciji BiH djeluju unije studenata određenog univerziteta (Unija studenata Univerziteta u Sarajevu, Unija studenata Univerziteta u Tuzli, Unija studenata Univerziteta u Zenici, Unija studenata Univerziteta u Bijaću, Unija studenata Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, i Studentski zbor Sveučilišta u Mostaru) koje predstavljaju krovne studentske organizacije tih univerziteta. Na sarajevskom Univerzitetu, pored Unije, djeluje i Studentski parlament Univerziteta u Sarajevu.

U svom sastavu studentske organizacije, pretežno, imaju članove koji su predstavnici asocijacija studenata pojedinih fakulteta koji kao, niži organizacioni oblik, djeluju pri organizacionim jedinicama univerziteta.

U okviru studentskih centara/domova u Federaciji BiH djeluju i asocijacije studenata studentskih domova Izuzetak je Studentski centar Sveučilišta u Mostaru pri kojem djeluje Komisija za pitanja studentskog standarda. Ova tijela bavi se zaštitom i unapređenjem svakodnevnog života studenata za vrijeme boravka u studentskim domovima.

Pored pomenutih organizacija u Federaciji BiH djeluje i određeni broj udruženja koja su podružnice ili sestrinske organizacije velikih strukovnih ili sličnih studentskih asocijacija u čijoj osnovi programskog djelovanja su solidarnost i međusobno pomaganje studenata AIESEC (Association Internationale des Étudiants en Sciences Économiques et Commerciales), IAESTE BiH (International Association for the Exchange of Students for Technical Experience), BOHEMSA (Bosnian&Herzegovinian Medical Student's Association), EESTEC (Electrical Engineering Students European Association), AEGEE (Association des Etas Generaux Des Etudiants del Europe), Ferijalni savez BiH, Hrvatska akademska zajednica u BiH, Asocijacija studenata Srebrenice itd.).

Kada su u pitanju studentske organizacije, postoji velika razlika u pogledu broja članova, organiziranosti i profiliranosti organizacija. Također, primjetna je razlika u pogledu aktivnosti koje obavljaju, dok su jedne stalno uključene u reformu visokog obrazovanja na svim nivoima BiH i u svim univerzitetskim centrima, jačaju svijest među studentima da ih animiraju u borbi za kvalitetniji život i obrazovanje, organizuju predavanja aktualnih tema sa atraktivnim predavačima i sl. druge evidentno nemaju taj kapacitet pa su ograničene na djelovanje tek po osnovnim i elementarnim potrebama na matičnom univerzitetu i fakultetima bez nekog značajnijeg studentskog sindikalizma koji se s pravom može od njih i očekivati.

Na nivou Federacije BiH ne postoji tijelo koje objedinjava i koordinira rad studentskih unija. Savez studenata Federacije BiH, osnovan 1999. godine, je organizacija koja je u početku trebala da ima jednu takvu ulogu ali je vremenom zbog organizacijskih slabosti izgubila prvobitno zamišljenu namjenu da predstavlja studente Federacije BiH. To je dovelo do situacije da djeluje povremeno tek po određenim pitanjima koja se odnose na najviše 2-3 univerziteta s područja Federacije BiH.

Isto tako, državni nivo ne poznaje zajedničko djelovanje studentskih organizacija. Njihov zajednički rad javlja se u pojedinačnim slučajevima organiziranja sastanaka, radnih grupa ili sličnim prilikama koje organizuju nadležna ministarstva, predstavnici međunarodne zajednice ili prilikom organiziranja javnih tribina koje okupljaju studente, akademsko i stručno osoblje.

Dakle, zbog nepostojanja jedinstvene Studentske unije ili tijela na federalnom i državnom nivou, predstavnici studenata (Savez studenata Federacije BiH i Studentska unija Republike Srpske) imaju pasivno članstvo u Uniji studenata Evrope-ESIB (ESIB – The National Unions of Students in Europe) koja predstavlja mrežu 30 krovnih studentskih organizacija cijele Evrope, kao ni članstvo u Jugoistočnoj Inicijativi (Southeast Initiatives) - mreža nacionalnih studentskih organizacija iz zemalja Jugoistočne Evrope.

Unatoč ustavne ograničenosti u pogledu adekvatnog reguliranja pitanja studentskog organiziranja na federalnom i državnom nivou, naredni period bi trebalo posvetiti djelovanju u pravcu bolje studentske organiziranosti te iznaći rješenje za uspostavljanjem predstavničkog tijela studenata BiH, prema Okvirnom Zakonu o visokom obrazovanju u BiH «Sl.novine BiH br. 59/07» koje treba da predstavlja studentsku populaciju na međunarodnom planu.

Zbog značaja i kredibiliteta koje je Ferijalni savez BiH uživao među mladima i studentima do ratnog perioda u BiH, osvrnut ćemo se kratko na današnje aktivnosti ferijalaca.

Ferijalni savez BiH osnovan je 1952. godine. U svojoj dugogodišnjoj tradiciji postojanja organizirali su na stotine projekata namjenjenih mladim ljudima i studentima iz oblasti obrazovanja, kulture, sporta, turizma, ekologije itd. U svojim programskim ciljevima ističu aktivnosti na odgoju i obrazovanju mladih, slobodnom okupljanju i organizovanju radi odmora i rekreacije, promoviranju vrijednosti Bosne i Hercegovine, druženje i socijalizacija, razvijanje omladinskog turizma i sl. S obzirom da se osamdesetih godina prošlog stoljeća, uslijed liberalizacije međunarodnih odnosa, omladinska i studentska putovanja omasovljuju, javlja se potreba za hostelima koji preko cijele godine mogu da ugoste putnike članove međunarodnih studentskih organizacija. Vremenom dolazi do povezivanja hostela što za rezultat ima uspostavljanje Međunarodne federacije omladinskih hostela (IYHF). Sjedište ove asocijacije je u Velikoj Britaniji i u svojoj mreži ima 4.500 hostela sa preko 360.000 ležaja u više od 70 zemalja svijeta. Ferijalni savez BiH je član ove asocijacije. Ferijalni savez danas postoji kao udruženje-nevladina organizacija i nema stalne izvore finansiranja kao nekad te se finansiraju putem projekata, sopstvene djelatnosti, članarine, donacije i sl.

11. STUDENTSKI ČASOPISI I INTERNET PORTALI

KAO SEGMENT STUDENTSKE INFORMATIVNE POLITIKE

11.1. Studentski časopisi

Štampanjem i distribucijom studentskih časopisa zadovoljava se veoma prisutna potreba za studentskim i omladinskim glasilima koje povremeno i adekvatno informišu najširi krug korisnika, djeluju u edukativnom i pozitivno usmjeravajućem pravcu te predstavljaju efikasnu medijsku podršku djelovanju studentskih i omladinskih organizacija.

U cilju pružanja kvalitetnijeg sadržaja, ovi časopisi često dobijaju savjete od iskusnih novinara, što volontere u redakcijama navodi da kritičkim stilom istražuju i ukazuju na aktuelne probleme i pojave, afirmišu pozitivne slučajeve iz prakse i vrijednosti demokratskog društva.

Ovi časopisi većinom obuhvataju dešavanja koja se dotiču studenata, visokog obrazovanja i nauke, kao i društvena i politička pitanja, ali uvijek se nađe mjesta i za zabavne, kulturne i sportske sadržaje, kao i savjete studentima kako lakše, brže i efikasnije pripremiti ispit, seminarski rad, informacije o nabavci literature kao i druge korisne podatke za studente.

Časopis Student – jedan je od najstarijih časopisa ove vrste u Bosni i Hercegovini. Intenzivno izlazi već 6 godina. U februaru 2009. godine izašao je 62 broj ovog informativnog magazina. Redakcija je smještena u Sarajevu. List je dostupan studentima na svim univerzitetima u Federaciji BiH. U zadnje vrijeme obrađuje i pitanje obrazovanja i studentskog standarda i u Republici Srpskoj što je jedinstven slučaj kada su u pitanju studentski časopisi. Sadašnje rubrike Magazina su: Univerzitet, Društvo, Kultura, Intervju i Miks, a obuhvat tema se postepeno širi i na Putovanja, Zdravlje, Sportske vijesti i Informacione tehnologije. U dosadašnjem periodu časopis je objavio intervjue sa svim ključnim akterima u obrazovnom sistemu BiH, profesorima svih univerziteta, predsjednicima studentskih unija i mnogim drugim ključnim osobama u obrazovno-nastavno-studentskom miljeu. Svaki novi broj donosi informacije o životu u studentskim domovima u Federaciji BiH u pogledu stanja studentskog standarda u tim objektima. Veoma su sadržajne i raznovrsne informacije o studentskim stipendijama, razmjenama, obrazovnim reformskim procesima, te članci koji se odnose na razne aktuelnosti i zabavni članci za razonodu.

Časopis SEF je studentsko glasilo studenata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Izlazi od 2002. godine. Primarno obrađuje ekonomska pitanja i studentski život. U vremenu njegovog postojanja i izlaženja objavljeni su mnogi intervjui sa ličnostima iz svijeta ekonomije, bankarstva, menadžmenta i marketinga. Pored izdavanja samog časopisa članovi redakcije se bave i brojnim aktivnostima usmerenim na poboljšanje studiranja, ali i sveukupnog položaja studenata u društvu.

Časopis Puls, List okuplja isključivo studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Magazin je koncipiran na profesionalnom nivou. Štampa se u masnom papiru visoke kvalitete u formatu A-4 pri čemu je cijeli sadržaj u boji. Cilj časopisa je da studente obavjesti o događanjima na fakultetu, o zanimljivostima koje se tiču studenata medicine i njihovog života, kao i o onome šta ih poslije čeka u praksi. Puls je postao omiljen među studentima i uposlenicima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, uposlenicima Kliničke bolnice Mostar, te svima onima koji su na bilo koji način povezani uz akademsku medicinu u Mostaru i Hercegovini. Bilježi pet godina izlaženja sa osam brojeva časopisa.

Časopis Polis, Stručno-informativni magazin studenata Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Ovaj studentski list ima dugu tradiciju jer su prvi brojevi štampani početkom 80-ih godina prošlog stoljeća pod prvobitnim nazivom «Politolog» zatim «Sociološka revija» da bi od 2003. godine počeo izlaziti pod sadašnjim imenom «Polis». Magazin izlazi periodično, s vremena na vrijeme. U njemu su zastupljeni svi žanrovi – članci, intervjui, autorski tekstovi, izvještaji, komentari, kritike, kolumne, aktuelnosti i sl.

Polis je otvoren za saradnju sa svim zainteresiranim studentima cijele Federacije BiH koji imaju želju da pišu, promovišu ideje i sl.

Časopis Ius Absurdum-List studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Nastao je 1999. godine, mada su studenti i ranije svojim temama bili zastupljeni u izdanjima sarajevskog Pravnog fakulteta. Magazin izlazi jednom godišnje i obrađuje teme koje se odnose na visoko obrazovanje, studentski aktivizam i organiziranje, intervju s nekim od profesora ili dekanom fakulteta, mogućnost aplikacije za stipendije, organizacija studentskih ekskurzija, kultura, zabava i ostalo.

Časopis Fenix-glasilo studenata Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Do sada je izašlo svega nekoliko brojeva Fenixa. Konceptijski je zamišljen veoma dobro. Štampan je na masnom kvalitetnom papiru u boji. U svom sadržaju nudi interesantne i raznovrsne teme za studente kao što su: studentski standard, zakonska legislativa visokog obrazovanja u BiH, intervjui sa profesorima fakulteta, studentske humanitarne akcije, putopise sa studentskih razmjena i ekskurzija, olakšice prilikom pripremanja ispita i sl.

Časopis Um-univerzitetski magazin studenata Univerziteta «Džemal Bijedić» u Mostaru. Iako magazin bilježi samo jedan broj, i to u 2008. godini, vrijedno je pomenuti napore studentske unije ovog Univerziteta za njegovim pokretanjem i štampanjem. Skromna sredstva kojim je pokrenut ovaj studentski informator bila su dovoljna da obrađuje studente u pogledu prilike da mogu pratiti dešavanja na Univerzitetu, fakultetima, obrazovnim vlastima i studentskom standardu iz ugla svojih vršnjaka. Pored ostalog, obrađeni su aktuelni studentski projekti, sportska i kulturno-umjetnička dešavanja na Univerzitetu i gradu Mostaru. Tiraž časopisa je 400 primjeraka i djeli se besplatno studentima svih visokoškolskih ustanova u sastavu Univerziteta.

Časopis Veterinar, pokrenut od strane Asocijacije studenata Veterinarskog fakulteta u cilju edukacije studenata i obrađuje programsku materiju naučno-obrazovnih disciplina koje se izvode predviđenim nastavnim planom i programom u toku petogodišnjeg studija na Veterinarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. “Veterinar” publikuje i radove koji obrađuju sve ono što je od interesa i rada mladih akademskih ljudi kao što su: vannastavne aktivnosti studenata, život i studij na fakultetu i izvan njega, prilozi iz kulture i sl. Prvi broj časopisa izašao je u julu 1999. godine. “Veterinar” izlazi dva puta godišnje.

Časopis Mladak, prvi broj izašao je 2001. godine, pokrenut od malobrojne grupe studenata entuzijasta Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu. Narednih godina list je neredovno izlazio, da bi se 2006. godine reaktivirao rad sekcije, a potom je i 2008. godine uspostavila nova redakcija. Ovaj list bilježi 11 izdanje reanimiranog tehničkog dizajna i štampanja u boji. Otvoreni su za saradnju i stalno putem studentske organizacije pozivaju zainteresovani studenti na saradnju, kako bi studentski list FIN-a učinili što prijemljivijim i širem čitateljstvu.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je protekle godine, u skladu sa objektivnim mogućnostima, redovno podržavalo štampanje studentskih časopisa.

11.2. Studentski portali i web stranice

Studentski internet portali imaju za cilj da korisnicima na jednom mjestu učine dostupnim sve informacije o studiranju u Bosni i Hercegovini, ali i šire. Ciljna populacija koja posjećuje ove internet stranice jesu mladi ljudi između 18-30 godina kao i oni koji se tek namjeravaju upisati na visokoškolsku ustanovu. Nastaju iz objektivne potrebe da se stvore uslovi u kojima će se uvezati najbitniji segmenti za egzistenciju studentske populacije, kao i informacije o kvalitetnijim uslovima za studiranje, povremenom zapošljavanju studenata, studentskim stipendijama, smještaju studenata, studentskim projektima, slobodnom vremenu i zabavnom sadržaju, putovanjima, studentskim posjetama, razmjenama i sl.

www.studentskioglas.ba je najsadržajnija studentska web stranica u Bosni i Hercegovini. Grupa studenata okupljena na portalu Studentskioglas.ba, nastoji poboljšati studentske uslove u Bosni i Hercegovini na njenom putu ka Evropskoj uniji. Svojim novinarskim talentom omogućavaju kvalitetne informacije koje pomažu studentima i onima koji namjeravaju da nakon srednjeg obrazovanja upišu neki od fakulteta u našoj zemlji, kao i studentima iz inostranstva koji bi željeli posjetiti neke od naših visokoškolskih ustanova. Pored ovoga nude informacije o aktuelnim političkim, obrazovnim, kulturnim, umjetničkim i sportskim događajima. Često aktueliziraju razne ankete, savjete, novosti studentskog i omladinskog aktivizma, besplatne studentske oglase i slične informacije. Posebno važno jeste svakodnevno ažuriranje stranice.

www.studentskiservis.ba je internet stranica čiji je primarni cilj prosljeđivanje informacija o privremenom i povremenom zapošljavanju studenata. Nastao je na inicijativu grupe studenata i nekolicine nevladinih organizacija u Zenici. Pružaju i tehničku i stručnu pomoć prilikom realizacije određenih ideja, organizaciju pripremnih vježbi za maturante pri upisivanju na visokoškolske ustanove i instrukcije za pojedine predmete tokom studija, informisanje studenata o raznim seminarima, konferencijama, stipendijama i sl.

www.brazda.ba je informativni portal koji ima poseban folder studentski servis koji pruža informacije koje se isključivo odnose na studente. Pružaju se informacije o studiranju, aktivnostima studentskih organizacija, obrazovnoj legislativi, studentskim ekskurzijama i sličnom sadržaju. Svojim sadržajem pruža korisne informacije, u najvećoj mjeri, studentima Sveučilišta u Mostaru.

www.bhstudenti.com je internet stranica koju uređuju bh. studenti u Velikoj Britaniji. Okosnica njenog postojanja je nastojanje da na izvjestan način okuplja studente Bosne i Hercegovine koji studiraju širom svijeta. Postoji baza podataka čiji je pristup omogućen svim zainteresiranim koji mogu ostaviti svoje podatke radi uspostavljanja ili obnavljanja ličnih kontakata sa drugim studentima koji žele taj vid saradnje i druženja. Veoma je bitno naglasiti da je ovaj portal imao izuzetno značajnu ulogu, u proteklih nekoliko godina, kada je u pitanju kohezija naših mladih ljudi u inostranstvu te pružanja potrebnih podataka o studiranju u inostranstvu za studente koji su namjeravali saznati šta ih konkretno čeka kad odu studirati izvan Bosne i Hercegovine. Istina, pojavom stranice www.facebook.com i širine mogućnosti koja se nudi u smislu tehnološkog unapređenja, ovaj portal postepeno gubi na svom prvobitnom značaju.

www.klub-studenata-bih.com je portal svih studenata bh. porijekla osnovan od strane nekolicine naših studenata na američkim univerzitetima. Cilj stranice je omogućiti pristup informacijama vezanim za studiranje, poboljšanje međusobnih kontakata, ponude informacije o zapošljavanju, političkom i civilnom aktivizmu, produktivno kreiranje slobodnog vremena, zabavni sadržaj itd.

www.wus-austrija.org/sarajevo je stranica Svjetskog univerzitetskog centra (World University Service-WUS) koja se zalaže za promociju ljudskih prava u obrazovanju na temelju akademske slobode i univerzitetske autonomije. Nude informacije i uključnje u studentske i akademske programe koje nude po svojim regionalnim centrima. U periodu nakon 1996. godine ova organizacija a kasnije i putem ovog portala odigrala je značajnu ulogu u afirmaciji akademske slobode i studentskih prava.

www.sus.ba je web stranica kojoj je cilj stvaranje komunikacijske platforma za nevladina udruženja i druge organizacije koje rade u oblasti visokog obrazovanja u BiH. Nude informacije o akademskoj razmjeni, ljetnim školama, seminarima, kursevima, programima i projektima, istraživanjima, stipendijama, studentskim razmjenama i sl.

S obzirom da je organizacija SUS BiH (Svjetski univerzitetski servis Bosne i Hercegovine) nastala iz organizacije WUS Austrija, najveći broj informacija se upravo odnose na regionalnu studentsku i akademsku razmjenu i slične aktivnosti na relaciji Bosna i Hercegovina-Austrija.

www.access.ba je internet stranica nastala na inicijativu studenata koji se okupljaju oko ACCESS studentskog centra u Sarajevu, u sklopu SUS BiH (Svjetski univerzitetski servis BiH). Stranica pruža informacije koje se odnose na pružanje podrške razvoju visokog obrazovanja u BiH i regionu. Ono što karakteriše ovu stranicu je veliki broj kulturnih, zabavnih i edukativnih aktivnosti koje variraju od DJ partija i koncerata do seminara o ljudskim pravima, kompjuterskih kurseva, okruglih stolova do DJ partija i koncerata i drugih informacija korisnih za studente.

www.mladi.info je najveći on-line info servis u Bosni i Hercegovini i na Balkanu za podršku i rad sa mladima. Pomaže razvoj javnih politika prema mladima, promovira dobru praksu i afirmira aktivizam mladih. Ovaj portal nudi redovne vijesti o zbivanjima u sektoru mladih u BiH i regiji, on-line biblioteka (zakoni, strategije, priručnici, istraživanja, drugi korisni materijali), imenici – direktoriji (omladinskih organizacija, vladinih tijela za mlade, mladih parlamentaraca, info tačke za mlade u 40 gradova), najnovije analize i istraživanja o položaju mladih (različitih domaćih i međunarodnih institucija u oblastima: zapošljavanje, obrazovanje, socijalna politika, zdravlje, participacija mladih, savjetovanje i informiranje mladih, mobilnost, omladinski rad, kultura, sport), intervjui sa predstavnicima vlasti, omladinskih organizacija i institucija koje se bave mladima, foto galerija sa različitih skupova i aktivnosti u sektoru mladih, forum – on-line savjetovanište itd.

Čini se važnim ohrabriti studentske i omladinske organizacije na uspostavljanje centara i web portala koji će se baviti razvojem karijere i savjetovanjem studenata, okupljanjem i jačanjem mladih istraživača, uspostavom studentskih sportskih i umjetničkih organizacija i medija, zaštita životne sredine, formiranjem zdravstvenih potpornih udruženja studenata, osnivanje podružnica stranih i međunarodnih studentskih i omladinskih organizacija itd.

Također, korisno bi bilo pružati podršku za stvaranje preduslova za uspostavu i funkcionisanje kancelarija ili centara kao što su: Centar za osnaživanje, edukaciju i povezivanje mladih, Kancelarija za promociju aktivizma i volontarizma mladih, Centar za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih, Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo čime bi bila nadomještena evidentna praznina kada su u pitanju segmenti, shodno nazivima, koji bi bili i u fokusu interesovanja srednjoškolaca, studenata i mladih do 30 godina starosti.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je protekle godine redovno podržavalo rad, razvoj i unapređenje studentskih internet portala i stranica.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke predlaže Vladi Federacije BiH da usvoji sljedeće:

ZAKLJUČKE

1. Vlada Federacije BiH prihvata Informaciju Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke o studentskom standardu za 2008. godinu;
2. Preporučuje se nadležnim kantonalnim organima da u okviru svoje nadležnosti, a uz podršku Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, zakonski urede oblast studentskog organiziranja i studentskog standarda;
3. Neophodno je kontinuirano raditi na osiguranju preduslova za ostvarivanje permanentne zdravstvene zaštite na visokoškolskim ustanovama i studentskim centrima u Federaciji BiH. Za realizaciju ovog zaključka zadužuje se Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Federalno ministarstvo zdravstva.